AB'nin 50 yılı

"Avrupa Birliği", İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra iki Avrupa ülkesinin, Almanya ve Fransa'nın bir daha savaşmasının önüne geçmeyi sağlayacak bir yapının gelişmesinden doğdu. 25 Mart 1957'de dört ülkenin daha katılımıyla Roma Antlaşması imzalandı ve Avrupa Ekonomik Topluluğu kuruldu

İkinci Dünya Savaşı sonlanmış, Avrupa kıtası darmadağın olmuş, küçük düşmüş bir halde... İki dünya savaşına tanık olan kıta, "bir daha asla" diyerek üçüncü bir savaşı engellemek amacıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) temellerini atmak için Fransa, Almanya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg ve İtalya, Roma Anlaşması'nı imzalıyorlar. Zamanla birliğe üye sayısı artıyor, sınırlar genişliyor. 1980'lere gelindiğinde, artık Avrupa projesi bir çekim merkezi olmuş durumda. Topluluğun dışındakiler, bunu istikrarlı ve sağlam bir güç olarak görüyorlar; sadece refahın değil, aynı zamanda güvenli ve yerleşik bir demokrasinin tesisi için de kullanılabilecek bir güç...

1995'te Avusturya, Finlandiya ve İsveç'in katılımıyla üye sayısı on beşe çıkıyor. 2004'te dördüncü genişleme dalgası ile çoğu eski Doğu Bloku ülkesi on yeni ülke birliğe katılıyor. Sadece altı ülkeyle kurulan Avrupa Birliği, 50 yıl içinde bir zamanlar adı bile olmayan ülkeleri bünyesine kattı. Bulgaristan ve Romanya'nın da üye olmasıyla birliğin üye sayısı 27'ye ulaştı. Bunlar arasında Kıbrıs Rum Kesimi de bulunuyor. Türkiye'nin üyelik süreci ise hâlâ devam ediyor.

AB TARİHİ BİR BAŞARI

Avrupa Birliği'nin geçmiş 50 yılının kısa bir değerlendirmesini yaparsak; AB, her şeye rağmen insanlık tarihinin en başarılı siyasi-toplumsal projelerinden biri. Öncelikle vurgulanması gereken bir nokta da, çeşitli savaşlarla çalkalanan dünyada, birlik üyesi ülkelerin 50 yıldır barış içinde yaşadıkları. Aynı zamanda birlik üyesi ülkelerin, ekonomik büyümeleri hız kazanırken, piyasalar büyümüş ve daha sağlıklı bir rekabet ortamı doğduğu gibi bireyler, gelir artışı yanında daha güçlü sosyal güvenliğe kavuşmuş, yaşam kalitelerinin yükselmiş olması da projenin başarısını gösteriyor.

Ancak Avrupa Birliği üyesi hükümetler arasında geçmişten bu yana var olan ciddi görüş ayrılıkları da zaman zaman su yüzüne çıkıyor. Kimi liderler başlangıçta Birliğin bir "Avrupa Birleşik Devletleri"ne dönüşmesini istiyordu. Ancak, özellikle de üye sayısının 27'ye çıktığı günümüzde artık kimse böyle bir bekleyiş içinde değil. Bunun sonucu, ekonomik alandaki kazanımlara karşın dış politika ve savunma konularında hedefler küçültülmüş gözüküyor. Bugünlerde daha çok yapılmaya çalışılan, örneğin çevre gibi bazı önemli konularda ortak görüş sağlamak ve uygulamaları gerçekleştirmek.

BİRLİKTE GÖRÜŞ AYRILIKLARI

Birliğin sınırlarının genişlemesi görüş ayrılıklarını, farklı politikaları da beraberinde getirdiği gibi Avrupa Birliği'nin sosyo-ekonomik yapısı da değişime uğradı.

Örneğin; Bulgaristan ve Romanya'nın üyeliğiyle, birlik içinde en zengin ve en fakir ülkeler arasında kişi başına gelir uçurumu eskisinin on bir katına ulaştı. Yirmi Yedi üye siyasi bütünleşme, ekonomik birlik gibi temel konularda ikiye bölünmüş durumda. 2005'te Fransa ve Hollanda'da yapılan referandumlarda AB Anayasası'nın reddedilmesi birliğe büyük darbe vurdu. Bu arada, Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere ve İspanya'da yapılan yoklamaya göre, insanlar AB'nin 50 yıl sonra fazla değişmemiş olacağına inanıyor. Beş ülkenin vatandaşları, aynı ortak para biriminin kullanılacağına, fakat birliğin federasyona dönüşmeyeceği görüşünde.

Novatris-Harris şirketince Roma Antlaşması'nın 50'nci yıldönümü dolayısıyla yapılan araştırmaya göre, Avrupalıların büyük çoğunluğu, birliğin 50 yıl sonra da ayakta olacağını düşünüyor. Böyle düşünenlerin oranı, AB anayasasını reddeden Fransa'da yüzde 85'i buluyor.

Aynı şekilde düşünen İngilizlerin oranı yüzde 62 çıktı. Ezici çoğunluk, Avro'nun ortak para birimi olacağına da inanıyor. Sadece sterlin kullanmaya devam eden İngilizler'in yüzde 19 kadarı, ileride her milletin kendi parasına döneceğini düşünüyor.

Araştırmaya katılanların çoğu, tek başkanın yöneteceği bir federasyonun ortaya çıkacağına inanmıyor. Federasyonu muhtemel gören Almanların oranı yüzde kırk. Avrupalıların çoğunun fikir birliği içinde oldukları bir konu da genişleme. 2057'ye gelindiğinde AB'nin sınırlarının genişlemiş olacağı düşünülüyor.

AB'ye Türkiye'nin katılımı konusunda Fransızlar ve İspanyollar en şüpheciler olarak gözüktü. Fransızların sadece yüzde 38'i, İspanyolların yüzde 36'sı Türkiye'nin AB'ye katılacağına inanıyor. Bu rakam İngiltere ve Almanya'da yüzde 46 çıktı. İtalyanlar ve İspanyolların yüzde 50 ve yüzde 49'u, 2057'de AB sınırlarının Rusya'yı da kapsayacağını düşünüyor. İngilizler, Almanlar ve Fransızların ise ancak üçte biri böyle düşünüyor. 50 yıl sonraki Avrupa'da hakim dinin Hristiyanlık olacağına Almanlar, İtalyanlar ve İspanyolların çoğu inanıyor. Böyle düşünen Fransızların oranı yüzde 34. İslam'ın hakim olacağını düşünen Fransızların oranı da yüzde 22 çıktı. İngiltere'de de buna yakın oranlar görüldü.

TÜRKİYE GERÇEĞİ ATLANAMAZ

Ülke yaklaşımlarındaki ayrılıklar Berlin'de yapılan 50'nci yıl kutlamalarına da yansıdı. Bu ayrılıkları bir ölçüde örtebilmek için ayrıntılı bir belge yerine üç sayfalık bir açıklama hazırlandı. Bu belgede çeşitli ülke talepleri baskı altında tutuldu. Örneğin Polonya son dakikaya kadar Avrupa'nın Hıristiyan temelinin belgede yer alması üzerinde ısrarlı oldu. Ancak başarılı olamadı. İngiltere "Avro"ya referans yapılmamasını, Hollanda ise "'anayasa"nın söz konusu edilmemesini istedi.

Belki Türkiye yönünden en önemli husus kabul edilen belgede birliğin "genişlemesi"ne atıfta bulunulmaması. Genişleme konusunun atlanmasında bazı ülkelerin Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyeliği hususundaki olumsuz tutumlarının etkisi olduğu biliniyor. Ayrıca Berlin'de açıklanan belgede yalnız üç imzanın bulunması da dikkat çekici. Bu imzalar Avrupa Birliği dönem Başkanı Merkel, Avrupa Komisyonu Başkanı Barroso ve Avrupa Parlamentosu Başkanı Pottering'e ait.

Sonuç olarak dünyada yirmi yıldır yaşanan gelişmelerin analizini iyi yapmak lazım. Soğuk Savaş döneminin kapanmasıyla birlikte küreselleşme denilen bir süreç yaşanmakta. Küreselleşme sorunları çözemedi, ama sorunları küreselleştirdi. Dolayısıyla eski havuz problemleri karşımıza okyanus problemleri olarak çıkıyor. Okyanus problemlerine de yalnızca Türkiye'nin içine girdiği finans kaosundan bakmak mümkün değil. Artık global finans kaosu, global güvenlik kaosu, global çevre kaosu diyoruz. AB içinde de Türkiyesizliğin maliyetini tartışan grup bu global bakış açısıyla bakıp, Türkiye'nin kaçınılmaz bir çözüm ortağı olduğunu benimsemiş ve içselleştirmiş bir grup olarak karşımıza çıkıyor. Fakat sorun küreselleşirken demokrasiler yerel kalmaya devam ediyor. Yerel demokrasiler popülist, kısa vadeli, günlük oy hesaplı çıkışlarının yer aldığı politikacı tipini çıkarmaya devam ediyor. Fransa, Almanya, Avusturya cephesinden gelen Türkiye karşıtı sonuçlarda bunları görüyoruz. Kıbrıs sorununu bu çerçevede değerlendirdiğinizde Türkiye'de ister bugünkü iktidar olsun, ister yarın gelecek iktidar olsun genel eğilimlere uymak durumundadır. Sürecin kesintiye uğraması Türkiye'yi inanılmaz, kötü bir istikrarsızlığa sürükleyeceği gibi, aynı şekilde Avrupa'yı da istikrarsızlığa sürükler. Verdiği sözde duramayan, güvenilmeyen siyasi bir Avrupa olarak Avrupa'nın siyasi birlik olma şansını çok ciddi şekilde zedeler.

